

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.१४६/एसएम-४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : १० सप्टेंबर, २०१८

वाचा :

- १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्र. पीआरई १०९४/७०४/(दोन)/प्राशि-१
दिनांक १४/११/१९९४
- २) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्र.शिकना-२०११/प्र.क्र.११२/प्राशि-१,
दिनांक २३/१२/२०११
- ३) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्र.शैसापू-२०१५/प्र.क्र.२७५/एसडी-१,
दिनांक ७/१/२०१६
- ४) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र.भांखसं-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-|||/
उद्योग-४, दिनांक १/१२/२०१६
- ५) वित्त विभाग शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०१८/प्र.क्र.६९/अर्थ-३ दिनांक २/४/२०१८
- ६) शिक्षण संचालक (प्राथमिक) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडील पत्र क्रमांक प्राशिसं/ अंविनि/
२०१/ भाषाशैसाहित्य/२०१८-१९/३४४२ दिनांक १६/८/२०१८

प्रस्तावना :

बालकांचा मोफत आणि सक्तीचा शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ ची राज्यात दिनांक १ एप्रिल २०१० पासून अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. राज्यातील ६ ते १४ वयोगटातील प्रत्येक मुलांस गुणवत्तापूर्ण शिक्षण प्राप्त करण्याचा अधिकार प्राप्त झालेला आहे. तसेच दिनांक २२ जून, २०१५ च्या शासन निर्णयानुसार राज्यात प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुरु केली आहे. सदर कार्यक्रमांतर्गत मुलांची भाषा विषयातील वाचन-लेखनात व गणितातील मुलभूत क्रियांमध्ये प्रगती होण्याच्या दृष्टीने आणि त्यांच्या संपादणूक पातळी वाढ होण्याच्या दृष्टीने तसेच या विषयातील संकल्पना दृष्टीकरणासाठी व मुलांना त्यातून आनंद मिळण्यासाठी विद्यार्थ्यांकरीता मुबलक अध्ययन व अध्यापन शैक्षणिक साहित्य, वर्गामध्ये उपलब्ध करून देण्याचे शासनाचे विचाराधीन होते.

मुलांना वाचन आल्याशिवाय लेखन जमणार नाही. वैचारिक प्रगल्भता वाढविण्यासाठी भरपूर वाचनाची गरज आहे. मुलांचे चांगले वाचन साहित्य वाढेल, त्यावेळेस मुलांच्या विविध विषयातील संकल्पना दृढ होतील. यासाठी बालवयातच वाचनाची सवय व आवड निर्माण होण्यासाठी विद्यार्थ्यांना त्या

प्रकारचे मुबलक साहित्य त्यांच्या आवतीभवती वाचनासाठी सहजपणे उपलब्ध झाल्यास वाचन संस्कृती वाढविण्यासाठी निश्चितच उपयोग होईल. मुल हे, निरीक्षण, वस्तुची हाताळणी, आदान-प्रदान / देवाणघेवाण, श्रवण, अनुभव या माध्यमातून स्वतः ज्ञानाची निर्मिती करते. ज्ञानरचनाद्वारे मुले जलदगतीने शिकतात असा अनुभव आहे.

त्याअनुषंगाने भाषा व गणितातील संकल्पना व संबोध सुलभ पद्धतीने समजावून सांगण्यासाठी ज्ञानरचनावाद आधारित बहुवर्ग व बहुस्तर अध्यापनासाठी आवश्यक शैक्षणिक साहित्य उपलब्ध करून दिल्यास मुलांना भाषा व गणित विषय सुलभ व मनोरंजक पद्धतीने शिकवण्यासाठी मदत होईल. त्यासाठी ज्ञानरचनावर आधारित स्वयंअध्ययन कार्ड, चित्रमय शब्द व वाक्यपट्ट्या, चित्रशब्द कार्ड, तक्ते, विविध शब्दांचे संग्रह, विविध शब्द व वाक्याचे चित्रमय आकार, गणिती कोडे, संख्यावाचन चक्र इत्यादी शैक्षणिक साहित्य भाषा व गणित विषयातील संबोध व संकल्पना स्पष्टीकरण दृढीकरणासाठी शिक्षकांकडे वर्गात मुलांना वैयक्तिक किंवा गटात उपलब्ध करून देण्यासाठी विद्या प्राधिकरण, पुणे यांनी विद्यार्थ्यांसाठी भाषा व गणित विषयाचे समृद्धीकरणासाठी पुरक शैक्षणिक अध्ययन साहित्य संचाची निर्मिती केली असून ते राज्यातील सर्व शाळांना उपलब्ध करून देण्याची शिफारस शासनास केली आहे. त्यानुसार भाषा व गणित समृद्धीकरण शैक्षणिक साहित्य संच सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळांना उपलब्ध करून देण्याबाबत शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी शासनास प्रस्ताव सादर केला आहे. त्यानुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या प्राथमिक शाळांना भाषा व गणित विषयाचे शैक्षणिक साहित्य संच उपलब्ध करून देण्याची व यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

१. राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळेतील विद्यार्थ्यांसाठी भाषा व गणित विषय समृद्धीकरणासाठी पुरक शैक्षणिक साहित्य संच उपलब्ध करून देण्यास शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
२. याकरिता शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या स्तरावर शासन निर्णय, उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ मधील अटी व शर्तीचे, तरतुदीचे पालन करून

ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यात यावी. सदर प्रक्रिया शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांच्या अध्यक्षतेखालील गठीत खरेदी समिती मार्फत पूर्ण करावी.

३. “मागणी क्रमांक ई-२, २२०२, सर्वसाधारण शिक्षण, ०१ - प्राथमिक शिक्षण, १९६, जिल्हा परिषदांना अर्थसहाय्य, (०१) प्राथमिक शिक्षणासाठी जिल्हा परिषदांना सहाय्य (०१) (०१) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ याच्या कलम १८२ अन्वये जिल्हा परिषदांना संप्रयोजन अनुदाने (२२०२ ०१७३), ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर)” या लेखाशिर्षात सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात रुपये ५०.४४ कोटी इतका निधी अर्थसंकल्पीत आहे. या निधीपैकी रुपये १० कोटी (रुपये दहा कोटी) इतक्या निधीचा विनियोग सदर बाबीसाठी करावा.

४. यासाठी आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना “नियंत्रक अधिकारी” आणि लेखाधिकारी, प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांना “आहरण व संवितरण अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. नियंत्रक अधिकारी, आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी सदर निधी शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना विनियोगाकरीता तातडीने उपलब्ध करून द्यावा.

५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संदर्भाधीन दिनांक २/४/२०१८ च्या परिपत्रकान्वये निधी वितरणाबाबत दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे. सदर परिपत्रकाच्या परिशिष्टातील अनु.क्र.८ मध्ये नमूद अटींची पूर्तता होत आहे. सदर परिपत्रकाच्या परिशिष्टातील मुद्दा क्रमांक १ ते ७ मधील बाबी या आदेशासाठी लागू नाहीत. सदरचा निधी खर्च करतांना उद्योग विभागाच्या दिनांक १/१२/२०१६ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी. सदरचा निधी दिलेल्या उद्देशासाठीच खर्च करण्यात यावा व सदरचा निधी पूर्णपणे चालू आर्थिक वर्षातच खर्च होईल याची दक्षता शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी घ्यावी.

६. सदर शासन निर्णय, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ मधील भाग पहिला उपविभाग-३, अनुक्रमांक-४ परिच्छेद क्र.२७ (२) (ब) नुसार आणि वित्त विभागाच्या क्रमांक अर्थसं-२०१८/प्र.क्र.६९/अर्थ-३ दिनांक २/४/२०१८ अन्वये विभागाला प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०९१०१८०५५८०६२१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(स्वाती नानल)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री, शालेय शिक्षण यांचे विशेष कार्य अधिकारी
२. मा.अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक
३. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, चर्नी रोड, मुंबई
४. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
५. मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान सभा/परिषद यांचे स्वीय सहाय्यक
६. मा.सदस्य, महाराष्ट्र विधान सभा/परिषद
७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
८. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
९. विकास आयुक्त (उद्योग), उद्योग संचालनालय, मुंबई
१०. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
११. वरिष्ठ कोषागार अधिकारी, पुणे
१२. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई/पुणे
१३. संचालक, महाराष्ट्र विद्या प्राधिकरण, पुणे
१४. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१५. शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१६. सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक
१७. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद सर्व
१८. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद सर्व
१९. गटशिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती सर्व
२०. स्थानिक निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
२१. सहसचिव (प्रशासन), शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२२. उपसचिव (एसडी/अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२३. उपसचिव, वित्त / नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२४. अवर सचिव, (रोख शाखा/एसडी-१), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२५. वित्त विभाग (व्यय-५ / अर्थसंकल्प -८), मंत्रालय, मुंबई
२६. निवडनस्ती, (एसएम-४) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई